

rül jelent meg 1749 ben. Címe: *Meg-Sértődött Artatlanság, akiért Istennek ereje Bosszút áll.* A darab három részből áll. Verseken van írva, recitativokra és áriákra osztva; a versek elég dallamosak s nem közönséges ügyességre vallanak. Komáromban a grammatisták is adtak elő egy *Innocentia opressa* (Elnyomott ártatlanság) című darabot. 1761-ben a pápai diákság nagy sikert aratott *A Játék-Állapolya* című darab előadásával. Teljes címe sem érdektelen: *Maga-magán győzedelmeskedő, Tamerlan, szomorú-játék, melyet komediabeli alkalmatossággal lerajzolt Máltóságos fraknai Gróf Esterházi Ferencnek, mint Leg-Kegyesebb szószólójának s Pátrónussának tiszteletire a Pápai Deákság.* Ilyen és ehhez hasonló volt az iskolai dráma. Az iskola kiváló tanulói voltak a főszereplők. A darabot rendszeren az intézet tanárai írták s egyes bőkezű mecénások bőkezűségéből jutalmakat osztottak ki s díszleteket szereztek be. Az 1721-iki iskolai év végén a komáromi iskolai színpad számára száz rénsi forintnál többbe kerülő ruhát hoztattak Velencéből, negyvenöt forintért pedig olajfestésű díszleteket szereztek. De nemcsak az iskolákban, hanem a zárdákban és papnevelő-intézetekben is voltak ilyenmű előadások. A pozsonyi papnevelőben *Fejér György* keltette új életre a színművészetet. Rendszeren a farsangi időben volt drámai előadás s akárhányszor adtak vígjátékot is.

FEJTÖRŐ.

Algebrai kérdés:

12 óraker az óramutatók pontosan födik egymást. Mikor fogják egymást újból födni?

(Hoensch Gusztáv.)

Kocka-rejtvény.

A	A	A	A	Formához rokon szó.
A	Á	D	K	Délamerikai állam.
K	L	L	M	Azsiái folyam.
M	R	R	U	Fegyver.

Ezen betűk úgy rendezendők el a négyzetben, hogy felülről lefelé és balról jobbra ugyanazt adják. (Popovits József.)

Vegyteni kérdés:

$C_2H_6O_6$; minek a képlete ez? Számos gyümölcsben, kivált az érett szőlő nedvében van jelen. Kristályai színtelenek, vízben jól oldhatók, íze kellemes savanyú. Gyógyítószerül, pezsgő por készítésére és a kelmefestésnél használják. (Popovits József.)

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1904 június 26.

10. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Szálef földje. — **Számítási kérdés:** 16 és 30 m. — **Természettudományi kérdés:** Az ásvány az opál; keménysége (5,5—6,5). — **Képrejtvény:** A legnagyobb igazság a leghasznosabb tett is.

Hejlesen fejtették meg: Hoensch Gusztáv, Mosonyi Róbert, ifj. Tervev Kálmán, Zelnyk Béla, Teleki Elemér és Barna, Szarvady Jenő, Thier Győző, Szőnyi Sándor, Gengely István, Grósz Pál, Licht Zoltán, Zádor György, Czilli Jenő, ifj. Kerner György, Kovács György, Havas Ernő, Kiss József, Milutinovits Corinna, Tóth Mihály, Kandel Imre, Edelstein Ottó és Róbert, Hollósy Kornél, Weisz Sándor és Fülöp, Havas Péter, Szemző István, Erényi György, Rötzer Ferenc, H. Nagy Jenő, Topscher Béla, ifj. Kirner Vilmos, Lőrincz Ferenc és Dezős, Kund Béla, Kiss József, Nord Frigyes, Endreffy János, korompai Brunswik György.

A kifizetett könyvjutalmat (Deli: Bácsy Jakab) Kiss József zombolyai előfizetők nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON

Z. Gy. Annak a háborúnak is a Korea-félsziget volt az oka. A háború története tudunkkal könyv alakjában nem jelent meg. — **V. D.** Szeptember első napjaiban. Az intézet értesítőjének utolsó cikke tájékoztatja a tanulókat a jövő iskolai évre vonatkozólag. — **Vízkerékpár.** Van ilyen találmány s amint halljuk, a használatban is bevált. Alkalmadtán közölni fogjuk, képet is csináltatunk hozzá. — **Viator.** Erdély déleleti része. Borszákat ne hagyja ki. Sok szép vidéket fog látni. — **Principista.** Még nem tudsz, fiam, latin levelet írni, ehhez alaposabb tanulmány és hosszabb gyakorlat kell. — **Amatőr.** A képek igen sikerültek, de tárgyak miatt nem alkalmasak arra, hogy lapunkban közöljük. — **D. G.** (Budapest). Az óda nem sikerült, a másikat talán ne küldje be. — **H. E.** Nem közöljük. — **E. O. és R.** (Göd). 1. A félvég végéig tart. 2. A lap t ezentúl az új címre küldi a kiadóhivatal. — **B. Gy.** (Budapest). Az előjárásági hivatalnok szabályszerűen járt el akkor, midőn nem adta ki azonnal a szegény-ségi bizonyítványt; az eljárás ilyenkor az, hogy hivatalos közegek megvizsgálják a vagyoni állapotot s csak az ő jelentésük alapján állítják ki a bizonyítványt. Arról nem tehet senki sem, hogy ön csak az utolsó napon veszi észre, hogy folyamodványából a legfontosabb melléklet hiányzik. De ezen is segíthetett volna; udvariasan megkérhette volna az igazgató urat, hogy foglalja el a mellékletet utólag s ezt bizonyára meg is tette volna. — **K. P.** (Karajenő). Négy középiskolai osztály; tehát polgári is elegendő. — **B. Cs.** (Miskolc). A nyáron is hetenkint, a rendes terjedelemben jelenik meg a T. L. — **K. Gy.** (Paks). F. Kluge: Deutsche Studentensprache és Dobos Károly: A magyar diáknyelv és szótára. — **V. B.** (Szabadka). Akvarell = vízfestés, pasztell = krétarajz. — **Cz. Z.** (Török-Szent-Miklós). Az a szám már elfogyott. — **K. D.** (Pozsony). Olvassa el a B. Cs.-nek szóló üzenetet.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

KENYÉR ÉS BECSÜLET

REGÉNY

A felszédült ifjúság számára.

IRTA

GAAL MÓZES

Ára füzve 3 korona, vászonkötésben 5 korona.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A német, vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjúsági hetilap.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Negyed évre ... 2 kor. 40 fill. Fél évre ... 4 kor. 80 fill. Egész évre ... 9 kor. 60 fill. Megjelenik minden vasárnap.</p>	<p>FŐLELŐS SZERKESZTŐ GAAL MÓZES. Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.</p>	<p>SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. Kéziratokat nem adunk vissza.</p>
---	--	---

UARDÁ.

Történeti regény. Írta Ebers György. Az ifjúság számára átdolgozta Gaal Mózes. 13

— Örült? — kérde az orvos és mosolygott. — Nem bánom, hadd legyen. Tudod, hogy mi egyiptomiak minden oktalanságunkhoz makacsul ragaszkodunk, mindenünket feláldozzuk érte?

— Mindent, ami a *mienk*, igaz, de nem a *más boldogságát!* Ha a paraszkhita tettének nyomára jönnek, akkor vége van neki is, a családjának is; akkor annak a kedves leánykának az életét csak azért mented meg, hogy még nagyobb nyomorúságba döntséd!

Nebszekht családokozva és megdőbvenve nézett barátjára, mintha valami rémes hírrel riasztotta volna őt fel álamból.

— Az öregekkel és Uardával minden vagyonomat megosztanám.

— És ki fogja őket megvédeni?

— A leány apja.

— Az a részeges barom, akit maholnap Isten tudja, hova küldhetnek?

— Jó ember az, — vágott közbe nagy-hebegve, izgatottan az orvos. — De... de ki is bánt-hatná azt a gyermeket? Ő olyan... olyan... különös, olyan bájos... olyan szép...

Nebszekht e szavaknál szemeit lesütötte és elpirult, mint egy leány.

— Hiszen ehhez te jobban értesz, — folytatá zavartan, — te is azt mondtad róla, hogy szép! Sajátságos egy dolog ez... Bizonyára nevetés most rajtam, ... mit tehetek róla, én is ember vagyok. Ott ültem a konyhóban, órákig elnéztem a haját, a fehér arcát és a szemét! A Szeti-házban eddig talán a szobámba is bementek, talán észrevették a preparátumaimat... Két napja és

éje, hogy semmivel sem törődtem, csak a leányka betegségével... talán a daemónok szállottak meg, de nem... nem az...

A költő igaz részvétellel nézett barátjára. Egy ideig némán állottak egymás mellett, azután Pentaur megragadta barátjának a kezét.

— Az én lelkemtől sem idegen az, amit te érzel; nem állati érzés az, hanem isteni. A jószág az istenek legnagyobb ajándéka, mely halandó embernek juthat s mondd csak barátom, volt-e valaha lény, kire te a jósnak olyan gazdag áldását szeretted volna hinteni, mint Uardára? Nem áldoznád-e fel mindazt, amid van, készségesebben és boldogabb örömmel Uardáért, mint akár anyáért, apáért vagy érettem, a te legrégebb barátodért?

Nebszekht beleegyezőleg bólintott. Pentaur folytatá:

— Nos hát, hallgass ennek az istentől sugallt érzelmenek a szavára, légy jó Uarda iránt, ne áldozd fel őt hivságos kívánságodnak. Szegény barátom! Míg az élet titkait kutattad, magát az életet sohasem vetted észre körülötted, pedig nyitva állott előtted, hívogatott téged. Szeretted Uardát s mégis arra gondolsz, hogy a pusztulásba kergesd? Eredj, Nebszekht s gondolkozzál szavaimon. Holnap várlak újra... Érzelmek közös az enyémmel, azért megértettek egészen.

Pentaur kezét nyújtotta Nebszekhtnek; az orvos megszorította s lassan, mély és gyötrő gondolatokba merülve indult a király-sirok irányában a paraszkhita konyhája felé.

A beteg mellett találta az apát. Izgatottan kérdezte tőle:

— Hol van az öreg?

— A balzsamozókhoz ment munkába. Azt izente neked, hogy ne feledkezzél meg az írás-

ról és a könyvről. Olyan volt, mintha megbomlott volna. A birka-szívet magával vitte a tarisznyájában. Kérlek, maradj te a beteg mellett; anyám napszámba ment, nekem meg hadifoglyokat kell Hemonthiba kísérem.

XVIII.

Paaker csatlakozik a cselszövőhöz.

Katuti izgatottan járt fel s alá Ména házában nyitott oszlopcsarnokában. Nemu, a törpe egy szobortartó állvány tetején gunnyasztott. Az ezüst szobrot nemrégiben adatta el Katuti.

«LANON INDULT...»

Nemu nagyon szeretette ezt a helyet, mert innen legalább szeme közé nézhetett úrnőjének, vagy más felnőtt épkezláb embernek.

— Ha te engem megszalsz! Ha rászedtél! — fenyegetőzött Kakuti, amint a törpe mellett elhaladt.

— Akkor szúrj fel engem horogra s halássz ki velem egy krokodilt. Én csak azt szeretném tudni, hogy miképpen fogja neked a pénzt felajánlani.

— Esküdjél meg újra, hogy Paakert nem az én nevemben kérted arra, hogy minket megmenten.

— Ezerszer is megesküszöm, — mondá a törpe.

— Elmondjam neked újra beszélgetésemet vele? Mondom neked, hogy minden birtokát, büszke, magas tornyú házát odaadja neked Néfertnek egyetlen nyájas pillantásáért.

— Szeretném, ha Néfert özvegy volna! — mondá sötét arccal Katuti.

A törpe leszállott a szobor-talapatról s fölkiáltott:

— Kocsi állott meg a kapunk előtt, hallom nagy kutyája ugatását is. Ó az. Ide hívjam-e Néfertet?

— Ne! — mondá Katuti halk hangon s reá

támaszkodott egy széknél a karfájára, mintha lába ingadozott volna.

A törpe rándított egyet a vállán s egy közel levő bokor mögé rejtőzött. Néhány perc múlva ott állott Paaker Néfert anyja előtt, aki a mohárt méltóságos nyugalommal fogadta.

Arcának egy vonása sem árulta el azt a belső izgatottságot, mely megszállotta. A mohár üdvözlő szavát kegyes leereszkedéssel fogadta.

— Tudtam, hogy el fogsz jönni. Ül le. Szíved olyan, mint az atyádé. Kibékültünk s most te megint a régi vagy.

Paaker azért jött, hogy nagynénjének a pénzt felajánlja, melyre Katutinak szüksége volt, hogy meghalt férje múmiáját kiváltsa.

Eleinte arra gondolt, hogy anyjára bizza ennek az ügynek elintézését, de hiúsága arra készítette, hogy ő személyesen végezze el.

Szeretett vagyonával kérkedni, hadd lássa Katuti, minő vagyonnak az ura ő s minő vót utasított vissza.

Leginkább tetszett volna neki az, ha az aranyat odaviteti egyik rabszolgájával s az özvegy lábához téteti, mint valami fejedelem, aki adót fizet. De nem tette, hanem ujjára felhúzta azt a drágaköves gyűrűt, melyet apja Szeti királytól kapott ajándékba, csuklóit, karját pedig felékesítette értékes karperecekkel.

Mielőtt hazúlról elindult, megnézte magát a tükörben s önmagának tetszelgően mosolygott. Tudta, hogy amit magán hord, fölér Ména egész örökségével.

Közeledett Katutinhoz, mint a gazdag kalmár, aki elég hatalmasnak érezi magát arra, hogy a drága árúcikket, melyet meg akar vásárolni, azonnal ki is fizesse.

Nagynénjének büszke méltósága zavarba ejtette Paakert.

Azt várta, hogy alázatos lesz, megtörtén járul hozzá, esdve fogja kérni, hogy segítsen rajta. Azt várta, hogy Néfert is ott lesz s a nagylelkű tett nyomban megnyeri az ő szívét és háláját is. De Ména szép felesége nem volt ott s Katuti nem hívatta oda még akkor sem, mikor Paaker hogyléte felől tudakozódott.

Az özvegy egy lépéssel sem sietett eléje, hogy fogadja. Így telt el jó idő, mialatt közönbös dolgokról beszélgettek. Paaker végre a vele született nyersséggel, melyet ő egyenes becsületességnek minősített, szóba hozta, hogy meghallotta, minő bajba sodorta az özvegyet fiának beszámithatatlán könnyelműsége s elhatározta, hogy ő,

mint legközelebbi rokonuk, meg fogja a becsületenségtől menteni.

Katuti méltósággal s emellett nyájas szavakkal köszönte meg főleg gyermekei nevében a rokon szivességet, mert — úgymond — reá nézve már maholnap bezáródik az élet, mely gyermekeire nézve csak most nyílik meg.

— Hisz te még a legszebb éveidben vagy! — jegyzé meg Paaker.

— A legnehezebb éveimben talán! — válaszolá Katuti.

— Elhiszem, hogy ennek az adóssággal terhelt birtoknak a kezelése sok gondot okoz neked.

Katuti szomorúan bólintott a fejével:

— Mindezt el lehetne viselni, ha nem kellene látnom, mint megy tönkre ez a szegény gyermek, anélkül, hogy segíteni tudnék rajta. Te egykor szeretted őt; téled kérdezem: volt-e Thébében, avagy egész Egyiptomban leány, aki szépség dolgában vele vetekedhetett volna? Van-e hozzá fogható most is? Megérdemli-e, hogy a férje sinylődni hagyja őt, elhanyagolja s egy idegen nő miatt megfélekedezik róla? Látom az arcodon, hogy mire gondolsz. Engem okolsz mindezt; szíved azt kérdezi, hogy miért szegyük meg az esküt? A te becsületes elméd arra gondol, hogy te jobb sorsot biztosítottál volna számára.

Katuti e szavaknál megragadta unokaöccsének a kezét s fokozódó hévvel így folytatá:

— Ma téged úgy ismertünk meg, mint nagylelkű embert, mert a sérelmet, mely rajtad esett, nagyszabású jótéteménnyel boszultad meg. Már gyermekkorodban is kedves és drága voltál nekünk. Atyád kívánsága, aki maga is édes testvérként bánt velünk, szent volt neked; leányomat szerető gonddal neveltem annak az ifjú hősnek a számára, aki Ázsiában vitézkedett, csak az ő számára, esküszöm. Apád, az én ortalamazóm és támaszom meghalt.

— Mindezt tudom, — vágott közbe Paaker sötét tekintettel.

— Jött a király, megkérte Ména számára Néfert kezét. Ménát a király jobban szerette, mint saját fiait. Hivatkoztam a te jogodra, ekkor reám parancsolt, értsd meg jól, a király parancsolt. Mit tehettem ellene? A király mindenható! A királyok hamar felednek. Hányszor tette hős apád az életét kockára a király miatt, hány sebet kapott miatta! Apád kedvéért kellett volna téged ettől a gyaláztól és fájdalomtól megkímélnie.

— Hát én magam nem szolgáltam neki? — kérde Paaker és arcát sötét pir borította el.

— Mivel vonhattad magadra az ő elégedetlenségét és az ő idegenkedését?

— Micsoda? — kérde az úti marsall és tagjai elkezdettek reszketni.

— Hagyjuk, — kérlelte jóakarattal az özvegy. — A királyok kegye és haragja olyan, mint az isteneké. Az ember örvend azoknak, vagy megadással türi.

— Tudni akarom, hogy mit vétettem én Ramzesz ellen? — kérde folyton fokozódó izgalmassággal Paaker.

— Megijedek téled, — mondá Katuti békítőleg. — Valószínűleg azért alázott meg téged, hogy Ménát Néfert szemében még kiválóbbá tegye.

— Mit mondott rólam? — kiáltott Paaker és homlokáról szakadt a verejték, szemei pedig vadul villogtak.

Katuti hátrált, de Paaker közelebb lépett hozzá, kezét megragadta és rekedten kérde másodszor is:

— Mit mondott?

— Paaker, ereszd el a kezemet, fáj! — mondá szemrehányóan az özvegy. — Jobb neked, ha nem mondom meg, miként igyekezett Ramzesz a Néfert szívét téled elidegeníteni. Hagyj békét s gondold meg, hogy kivel állasz szemben!

Paaker nem engedte el az özvegy kezét, sőt még erősebben szorítva követelte, hogy mondja meg.

— Szégyeld magad! — kiáltott fel Katuti. — Fájdalmat okozol nekem. Ha mindenáron tudni akarod, ám tudd meg. Csak azért mondom meg, mert kényszerítesz reá. Azt mondotta, hogy te nem lehetsz az apád igazi gyermeke, mert úgy hasonlítasz apádhoz, mint a bagoly a sashoz.

Paaker rögtön eleresztette az özvegy kezét s a vér elszállott ajkából.

— Úgy... úgy! — dadogta.

— Néfert védett téged, védtelek én is, de

KATUTI ÉS NEMU.

mindhiába. Ne vedd nagyon szívedre a szavakat. Atyád kiváló ember volt s Ramzesz nem tudja elfelejteni, hogy mi a régi királyi családból származtunk. Ő meg az apja és nagyapja jövevények s valaki él közöttünk, akinek több joga van a trónra, mint neki.

— Ani, a helytartó! — mondá Paaker erős hangon.

Katuti közelebb lépett Paakerhez s így folytatta:
— A király téled elrabolta menyasszonyodat, tőlem leányomat; a te szívedet megtöltötte gyűlölettel méltatlan vetélytársad ellen, nekem pedig keserűséget öntött a szívembe, mert boldogtalanná tette gyermekemet. Ereimben Hatsespu vére esőrgedez, elmém elég erős ahhoz, hogy a férfiak akaratát irányozzam. Légy te is szövetségesem. A helytartó szünnyadó nagyra-

ÖSSZEMORZSOLOD AZ ÚJJAIMAT!

vágyását fölébresztettem, tekintetét a trónra irányoztam. Az istenek is így akarják, a főpapok is mellettünk vannak mind...

E pillanatban mozgás, kiáltozás keletkezett a kertben, egy rabszolga lélekszakadva futott a csarnokba s jelenté:

— A helytartó megérkezett!

Paaker szinte belekábult mindabba, amiket hallott. Hirtelen összeszedte magát s távozni akart, de Katuti tartóztatta.

— Megyek, hogy fogadjam a helytartót; örvideni fog, ha megtudja, hogy veled találkozok, mert sokra tart téged; atyádnak barátja volt.

Mihelyt Katuti a csarnokot elhagyta, a bokor mögül előlépett Nemu s vakmerően kérdezte Paakertől:

— Nos, nem voltak jók az értesítéseim?

Paaker ügyet sem vetett reá, félre lökte lábával az útból s gondolkozva sétált fel s alá.

*

Katuti a kert közepén találkozott a helytartóval. Írás volt a kezében s már messziről nyájasan üdvözölte Katutit.

Katuti csodálkozva nézett barátjára.

Úgy tetszett neki, mintha magasabb és fiatalabb lett volna, mióta utoljára látta.

— Üdv a fejedre! — mondá félig bizalmasan, félig tiszteletteljesen s kezét imára kulcsolva nyújtotta feléje, mintha Felső- és Alsó-Egyiptom kettős koronáját látna a fején. — A kilene istennel találkoztál, vagy álmodban homlokod csókoltak a Hathorok? Öröm és boldogság napja ez a mai: ezt olvasom le az arcodról.

— Írástudó vagy, — vizonzá Ani élénken, de méltósággal, — olvasd el ezt a levelet!

Katuti átvette az írást, végigolvasta s a helytartónak visszaadva így szólott:

— Az általad felfegyverzett csapatok az egyesült Kusita-seregeket legyőzték s elfogott fejedelmeiket mérhetetlen zsákmánnyal s tízezer fogollyal hozzák Thébébe. Hála érte az isteneknek!

— Hála főleg azért, mert vezérünk Sesenk, az én tejtestvérem és barátom sértetlenül jön vissza seregével. Azt hiszem, Katuti, hogy álmaink a mai nappal kezdenek élő alakot ölteni.

— Hősökké válnak! — újjongott az özvegy. — És téged is uram, parancsolóm, az istenség lehellete érintett! Ra igaz fia gyanánt állasz mellettem, Menthek, a hadistennek bátorsága villog szemedből, ajkad körül a diadalmas Hórusz mosolya játszadozik.

— Türelem, türelem, barátnőm, — mondá Ani, az özvegy buzgóságát mérsékelve. — Most kell csak igazán az én régi elvem mellett megmaradni; az ellenség erejét túl kell becsülni, a magunkét pedig kevesebbre tartani, hogysen megérdemli. Még semmi sem sikerült abból, aminek én a diadalát előre láttam, de sok sikerült abból, aminek a kudarcától félttem. A sikernek alig vagyunk még a kezdetén.

— De amint a baj nem jön egyedül, a szerencse is csöstől szokott jönni.

— Talán egy másik győzelemről is tudsz hírt adni?

— A nők nem aratnak győzelmet a csatákban, — mosolygott az özvegy, — de szereznek barátokat, hatalmas szövetségeseket.

— Valamely istent vagy hadsereget? — kérde a helytartó.

— Paaker, a király úti marsallja a mienk. Hallgass ide! — S az özvegy elmesélte unokacece szerelmének és gyűlöletének történetét.

Ani végig hallgatta s azután aggódva és nyugtalanul megjegyzé:

— Ez az ember Ramzesznek egyik szolgája, nem sokára vissza fog hozzá térni. Egy-kettő sejtethi a szándékunkat, de mindenki, akit beléavatunk, elárulhat minket. Túlságosan sietteted a dolgot. Ezer vitéz ellenség kevésbé lehet ártalmunkra, mint egy megbízhatatlan szövetséges.

— Paakerben megbízhatunk, — mondá Katuti határozottan.

— Ki kezesséked érette?

— A kezembe adom őt egészen. Nemu tudja egy titkát, melyért a törvény, ha kitudódik, halállal sújtja.

— Az már más! Talán meggyilkolt valakit?

— Nem. A törpe megesküdtött, hogy neked, de csak neked egyedül, meg fogja mondani. A törpe testestől-lelkestől a mi emberünk.

— Hiszem, hiszem, — mondá Ani eltűnődve, — de ő sem eléggé óvatos, sőt nagyon meggondolatlan.

Eközben a csarnokba érkeztek, ahol Paaker már nagyon türelmetlenül várakozott.

Az úti marsall mélyen meghajlott a helytartó előtt, aki félig büszke, félig barátságos kézmozdulattal viszonzta az üdvözlést.

— Mindenki dicséri rettenthetetlen erélyedet, — mondá; — kevés az olyan férfiú, minő te vagy; én magam körül egyet sem ismerek. Szeretném, ha közelebbi viszonyban volnánk egymáshoz. De Ramzesz nem lehet el nélküléd, pedig... pedig... Természetesen a te hivatalodnak kettős jellege van: bátornak is, írástudónak is kell lenned. Az előbbit nem vonja kétségbe senki, az utóbbiban vannak akik kételkednek. A kard és toll egymással homlokegyenest ellenkező dolgok; ehhez finom ujjaeszkák, ahhoz erős ököl kell. A király tudósításaidal nem volt megelégedve; most nemde, jobban meg van azzal elégedve?

— Remélem, — felelé az úti marsall. — Őcsém, Horun, jól forgatja a tollat, ő szokott engem minden útamon elkísérni.

— Helyes! — mondá a helytartó. — Ha én rendelkezném veled, háromszor annyi embert adnék melléd s négy, öt vagy hat íródeákot, akiknek föltétlen ura volnál. A te hivatalod bátorságot és óvatosságot kíván, ezek pedig ritkán vannak meg egy emberben. Toll-hősök százával vannak a templomokban.

— Én is amondó vagyok.

Ani tűnődve nézett a földre s így folytató:

— Ramzesz szeret téged apáddal összehasonlítani; ez pedig helytelen dolog, mert ő kivételes ember volt: hős a csatában, mester az írásban. Téged hamisan ítélnék meg! Ez nekem fáj, mert anyai ágon te is az én szegény, de előkelő családomhoz tartozol. Megpróbálok, vajjon nem lehetne-e téged a kellő helyen érvényre juttatni. Egyelőre Szíriába rendelték téged s ha a király kegye továbbra is elfordul tőled, nos hát visszavonulsz a jószágodra. Megmutattad, hogy ember vagy a talpadon, nem félsz a haláltól; esendően fogod élvezni gazdag örökségedet feleséggel...

«ELRABOLTA MENYASSZONYODAT!»

— Nekem nincs feleségem! — jegyzé meg Paaker.

— Nos hát bízd meg Katutit, hogy mire Szíriából visszatérsz, válassza ki számodra a legszebb asszonyt, — mondá mosolyogva a helytartó. — Ő asszony s ért ehhez a mesteriséghez.

Ezzel fölkelt a székről Ani, keresett nyajasággal üdvözlé Paakert, kezét szorította az özvegygel s a csarnokból távozva így szólott:

— Küldd el hozzám még ma... a... a kendőt Nemuval, a törpével.

Paakerhez pedig:

— Néhány barátom lesz ma nálam vacsorán, kérlek, légy te is a vendégem!

Az úti marsall meghajította fejét. Homályos sejtelve támadt, hogy őt most láthatatlan kézzel behálózzák. Mindez óráig azt hitte, hogy a király jó szemmel néz reá s ime, most megtudta, hogy

a király őt nem becsüli semmire s talán csak apja emléke iránt való tekintetből tűri meg, vagy gazdagsága miatt. Igaz, hogy irni nem igen tud, de hát ezért nem kellene őt megvetni. Százszor kívánta, hogy az állása olyan legyen, minőnek Ani mondotta. Ramzesztől kérte, hogy állíthasson maga mellé írkokokat, de Ramzesz nem engedte meg. Helyette Horuszt, az öccsét rendelte a harc mezejére Ramzesz s általánosan dicsérik, mert jól forgatja a tollat, pedig a semmiházi bizonyára nem felel meg hivatásának.

Ezekkel a gondolatokkal emésztette magát Paaker. Vádolta a királyt, vádolta az isteneket, akik a sok szép ajándékot elfogadták tőle. — ennek fejében nem adtak neki semmit.

Vad összevisszaság volt a fejében; oda kapott homlokához s ekkor jutott eszébe, hogy nincs otthon s eszébe jutott Katutinak a szava, hogy: ő érti a módját, miképpen kell a férfiak cselekedetét irányozni.

— Nos, hadd gondolkozzék helyettem, — dörmögte magában, — a cselekvés majd az én dolgom lesz.

Az özvegyhez lépett:

— Amellett maradunk, hogy frigyársak leszünk.

— Ramzesz ellen. Ani mellett! — viszonzá az özvegy s odanyújtotta kezét.

— Néhány nap múlva megyek Sziriába; azalatt vess számot, hogy mit kell nekem tenem. Fiad számára a pénzt ma este ide küldöm. Láthatom Néfertet?

— Most nem. A templomba ment imádkozni.

— De holnap?

— Természetesen, édesem. Örvideni fog, ha találkozik veled és megköszöni szívességedet.

— Isten veled, Katuti!

— Nevezd anyádnak! — mondá az özvegy s fátlyával intett a távozonak.

XIX.

Az anya és leánya.

Mihelyt Paaker eltávozott, Katuti egy érc-korongra ráütött s a nyomban oda siető rabszolgától megkérdezte, hogy Néfert hazajött-e a templomból.

— Éppen most állott meg gyaloghintója a hátsó kapúnál, — válaszolta a rabszolgáló.

— Kérem, hogy jöjjön ide!

Néhány perccel utóbb Néfert a csarnokba lépett.

— Hivattál, anyám, — mondá s lefeküdt a heverő-pamlagra. — Fáradt vagyok. Legyezz, Nemu!

Nemu kezébe vette a félköralakú structollas legyezőt s kezdette a legyekeket kergetni, de Katuti elküldötte:

— Hagyd el most, négyszem közt akarnék valamit mondani.

A törpe rándított egyet a vállán s fölállott, hogy távozzék, de Néfert szelid, kérő pillantást vetett anyjára:

— Hagyd őt itt. A legyek erősen kinoznak. Nemu tud titkot tartani.

— Nagyon komoly dolgokat kell veled megbeszelnem.

— Úgy?! — kérdé csodálkozva Ména felesége. — De hát csak nem engedhetem, hogy a legyek agyoncsipjenek. Ha azonban te azt akarod —

— Ám legyen, hadd maradjon itt Nemu. Különben is tudja, hogy miről lesz szó.

— Na látod! — kiáltá Néfert s megcsókolta fehér macskájának a fejét s Nemunak markába nyomta a legyezőt.

Az özvegy őszinte szánakozással nézett leányára.

— Szegény gyermek, — mondá sóhajtván, — be szívesen megkímélnék téged attól a fájdalomtól, mely reád vár! Hagyd félbe azt a bohó játékot a macskáddal! Szörnyű komoly dolog az, amit veled közölnöm kell.

— Csak mondd el bátran! Ma éppenséggel nem ijeszthetsz meg. A horoszkóp azt mondotta, hogy Ména csillaga a szerencsének jegyében áll. A Beza-templom jóslójától viszont megtudtam, hogy férjemnek jól van a sora. Jól kiimádkoztam magamat. Beszélj bátran, előre sejtettem, hogy a bátyám levele nem hozott neked jó hírt a táborból. Tegnapelőtt este sirtál, tegnap rossz színben voltál, még a gránátokat sem tűzted a hajadba.

— Bátyád sok szomorúságot okoz nekem s miatta becselenség várna reátok . . .

— Reánk? Becstelenség? — kérdé Néfert aggodalommal teljesen.

— Bátyád irtózatosságot veszített el kocán; aztán lekötötte zálogul apád múmiáját.

— Rettenetes! — kiáltott fel Néfert. — A királyhoz kell segítségért fordulnunk. Rögtön írok neki, Ména kedvéért meghallgatja kérésünket. Írok a királynak!

— Arra már nincsen szükség, — felelte

Katuti, — mert unokabátyád, Paaker felajánlotta segítségét, mielőtt megtudta a minket fenyegető veszedelmet; önként ajánlotta fel tiszta jó szívből s irántunk való ragaszkodásból.

— A jó Paaker! — örvendezett Néfert. — Ő engem nagyon szeretett s te tudhatod anyám, hogy én is védtem őt mindig. Bizonyos, hogy csak irántamvaló szeretetből ajánlotta fel segítségét.

És Néfert nevetett, megfogta macskájának a fejét s hideg orrocskáját a maga orrához szorította. A macska reámeresztette zöldes szemeit. Néfert pedig így szólott:

— Látod, cicuskám, milyen jók a te kedves kis asszonykádnak gonosz ellenségei!

Katuti boszankodott leánya gyerekes viselkedése miatt.

— Úgy hiszem, hogy nem kellene tréfálnod és enyelegned a macskáddal, mikor ilyen komoly megbeszélni valónk van. Régóta veszem észre, hogy családunk iránt nagyon közömbös lettél, pedig csak ez a család fog neked oltalmad és védőd lenni, ha esetleg férjed . . .

— Hogy mondád, anyám? — kérdé Néfert fölemelkedve és izgatottan.

Katuti észrevette leánya izgatottságát s megbánta, hogy a szó kicsúszott ajkai közül. Igyekezett tehát elsimitani a dolgot:

— Az imént dicsekedtél tréfásan, hogy az emberek jók hozzád; igazad van: te a szívedet első tekintetre megnyered, az egyéniséged olyan. De hát a távolság — amint a közmondás tartja — ellensége a hűségnek és Ména . . .

— Mit tett Ména? — kérdé az ifjú nő villámló szemekkel, a földre dobta macskáját s orrának a cimpái remegtek.

— Ména megszegte a hűséget és tiszteletet, mellyel neked tartozik, megszegte és lábbal taposta . . .

— Ména? — kérdé újra Néfert s felugrott a pamlagról.

— Bizony Ména! — felelte határozottan Katuti. — Bátyád írta a levelében, hogy a danáok fejedelmének a leányát választotta a zsákmányból az arany és ezüst helyett; a nyomorult gazember!

— Nyomorult gazember! — kiáltá Néfert, anyjának végső szavait fenyegetőleg ismételve.

Katuti megrémülve hökkent vissza. Előtte nem leánya, hanem egy más, szenvedélyes nő állott, úgy megváltozott Néfert.

Olyan volt ebben a pillanatban, mint a bosszúállásnak gyönyörű dæmona. Megragadta félkézzel a törpét, kinyitotta a csarnok ajtaját s kidobta onnan. Az ajtót bezárta s aztán villámló tekintettel, sápadt ajakkal remegve szólott:

— Nyomorult gazembernek nevezted őt? — kérdé magánkívül, rekedt, izgatott hangon, — nyomorult gazembernek! Vedd vissza e szavakat, anyám, vedd vissza anyám, vagy . . .

Katuti mind jobban elsápadt s békéltetőleg mondá:

— Nos hát, bármily zordonan hangzik is a szó, ő megszegte hűségét, gyalázatba sodort téged!

— És én ezt elhagyom? — nevetett gúnyosan Néfert. — Elhagyom azt, amit hitvány fiad irt, a te fiad, aki apja múmiáját kockára tudta tenni, az a nyomorult semmi-kölyök, kit férjem, ha egyszer arcúl esapná, megölne. Nos hát, hallgass reám, anyám; ha én itt állanék s te volnál Ména s látnám, hogy a legszebb asszonyt a kezénél fogva viszed sátradba, — én nevetnék úgy, amint most nevetek s nem kételkedném Ménának a hűségében, nem irántam való szeretetében; mert a te fiad alávaló hazug, Ména pedig becsületes ember!

— Jól van, maradj meg a te hitedben, — felelé Katuti keserűen, — én pedig hiszem azt, amit én akarok.

— Mit hiszel te? — kérdé Néfert s kipirult arcára visszatért a halavány szín. — Mit hiszel te? Elhiszed készségesen a leghitványabb és legalávalobb dolgot arról az emberről, aki téged jótéteményeivel halmozott el? Gyalázat, hogy nyomorult gazembernek hívtad azt, akinek a vagyonával tetszésre sáfárkodol . . .

— Néfert! — kiáltott fel Katuti méltatlankodva, — én meg fogom —

— Tégy, ami neked tetszik, — vágott közbe indúlatosan a fiatal asszony, — de ne gyalázd azt a nagylelkű embert, aki nem engedte, hogy vagyonát könnyelmű fiad s a magad nagyravágásának feláldozd. Tegnapelőtt óta tudom csak, hogy nem vagyunk gazdagok. Aztán kezdettem gondolkodni, sok mindent megértettem. A «gazembernek» az öröksége jó volt neked, úgy-e? Nos hát nem volnék méltó arra, hogy férjem neve az enyém is legyen, ha megtünném, hogy meggyalázzák. Maradj a te hited mellett, csak maradj; de kijelentem, hogy kettőnk közül egyiknek e házból távoznia kell.

Ez utóbbi szavaknál Néfert erős zokogásban

tört ki, térdre roskadt a pamlag mellett s a vánkosba rejtette arcát.

Katuti megrendülve, hideg borzongással állott mögötte és nem tudta, mitévő legyen.

Hát ez az ő szelíd, álmodozó gyermeke? Mert-e valaha leány így beszélni az anyjával? Kinek van tulajdonképpen igaza: neki vagy Néfertnek? Ezek a kérdések ostromolták az özvegyet; letérdelt leánya mellé, fejéhez hajlott, kérően suttopta:

— Te keményszívű, kegyetlen gyermek, bocssás meg a te szegény, szájalomraméltó anyádnak s ne engedd, hogy szíve megteljen halálos keserőséggel.

Néfert szó nélkül fölállott, megcsókolta anyja kezét és szobájába ment.

Katuti egyedül maradt. A szíve készítette, hogy leánya után siessen, de ő nem hallgatott szívére, hanem összeszedte minden erejét, hogy még egyszer átgondolja mindazt, amit Néfert neki mondott. Mikor aztán végére jutott, így szólott magában:

— Mindent elronthat. Ména kedvéért feláldoz engem, fel az egész világot. Ména és Ramzesz egyik s ha megtudja, hogy mi van Ramzesz ellen készülöben, minden utógondolat nélkül elárul minket. Eddig nem törődött semmivel, tehát nem volt veszélyes; mától kezdve óvakodnom kell tőle is; vigyázni fog reám s — mitől az istenek mentsenek meg — bírám is lehet.

Odaszólította Nemut s megparancsolta, hogy rendelje oda a gyaloghintót. A templomba akar menni s azután meglátogatja a Szíriából hazaszállított sebesülteket.

— És a kendőt a helytartónak? — kérde a törpe.

— Csak ürügy volt, — felelé Katuti. — Veled szeretne beszélni Paakerre vonatkozólag. Mi is a Paaker titka? (Folyt. köv.)

GYERMEKEMLÉK.

Falu végén állt a házunk,
A temető árka mellett;
Ott telt az én gyermekségem,
E rég elszállt rózsás felleg.

Mennyi boldog gyermekemlék,
Mely a múltból visszahárul,
Fele részét úgy lesém el
Édes anyám ajakáról . . .

Őszi nap volt, tiszta, fényes,
Mint tavaszról tünde álom,
Színes sugár reszketett a
Sárga lombon, gyér fűszálon.

Egy méhdongás sem zavarta
A komoly, nagy, méla csendet;
De távol a szőlőhegyről
Szüretelők dala zengett.

Rakva volt a tőke dűsan,
Folyt a munka, telt a puttony,
Szüretelt az egész háznép,
Édes anyám volt csak otthon.

Betegségből lábadozva
Kiült a jó őszi napra,
Lelkét már az elmúlásnak
Hűs fuvalma meg-megcsapta.

S felsóhajtott: «Én Teremtőm,
Nincs messze az éjszakáig,
Csüggedt lelkem Hozzád készül,
Megtört testem sirba vágyik.

Örömet is hajtánám én
Fáradt fejem' pihenőre;
De mi lesz hajh, kis fiamból!
Istenem! mi lesz belőle?

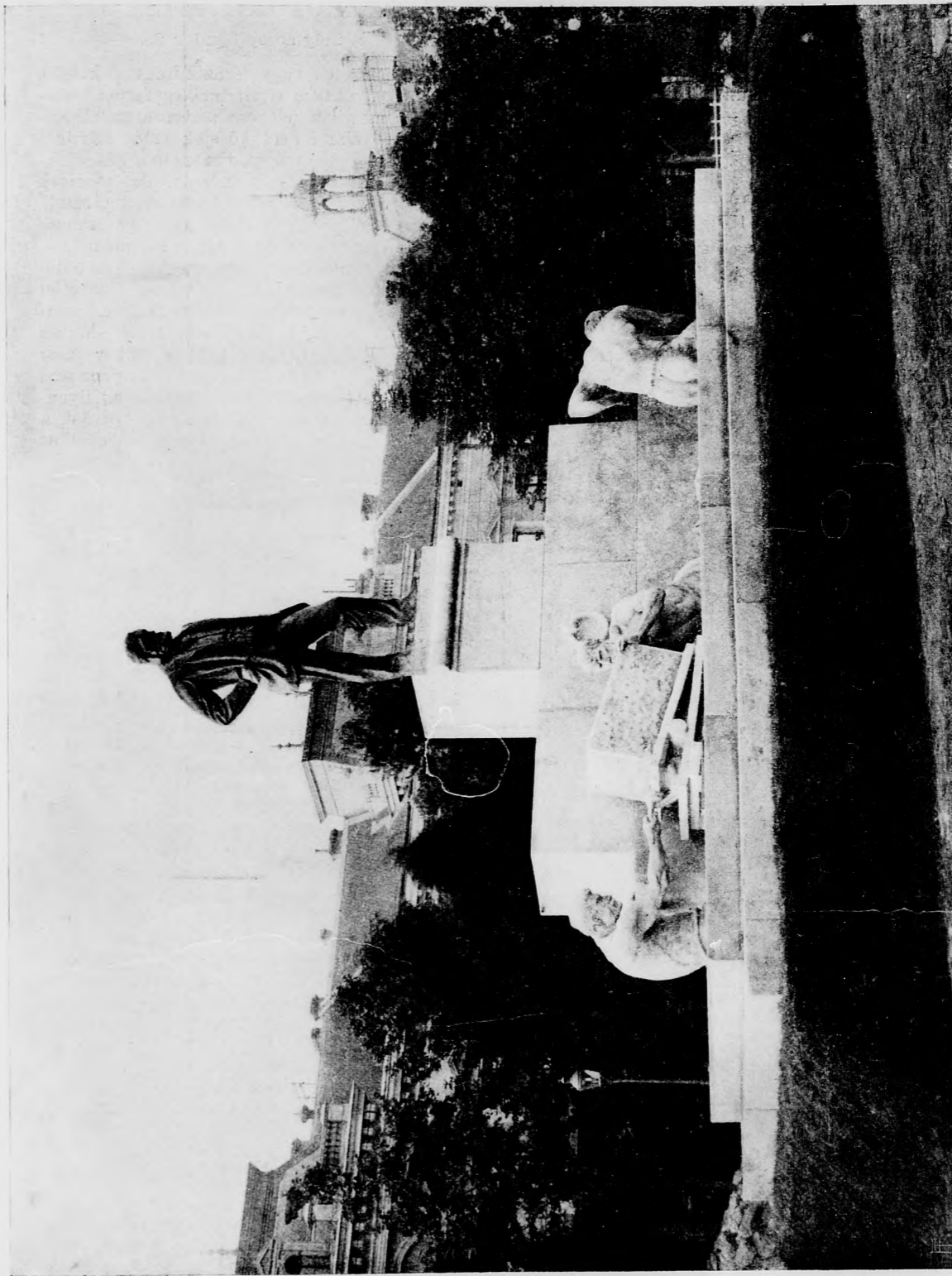
Kis fiauskám! . . . Nálam nélkül
Beh szomorú lesz az élte.
Ó, Irgalmas! ó, Kegyelmes!
Tarts meg néki, tarts meg érte . . .»

Összerezzent. Ím megzördül
Vad bozótja a garádnak.
Mi az, ami erre csörtet?
Csavargó, vagy kóbor állat?

Nem! . . . Lihegve egy fiúcska,
A bozótból csak kiserdül.
Én futottam éd's anyámhoz,
Haza szökve a szürettrül;

S kis kezemben két kifacsart
Szőlőszemet szoritottam,
És kiáltám boldog arccal:
Édes anyám, neked hoztam!

Vargha Gyula.

TISZA LAJOS GRÓF SZOBRA SZEGEDEN. — Fedrász János fotográfiája.

TISZA LAJOS GRÓF SZOBRA.

Képtünkhöz.

Szeged városa a múlt héten leplezte le Tisza Lajos gróf szobrát, hogy ezáltal is lerójjá halálát az újonnan felépült város közönsége egyik buzgó s lelkes férfa iránt, ki Szegedet oly gyors felvirágozásra juttatta. A király, midőn az árviztől elpusztult várost 1879-ben meglátogatta, azt mondta, hogy «Szeged szebb lesz, mint volt». A királyi szó legbuzgóbb, legtevékenyebb végrehajtója Tisza Lajos gróf volt. Mint szegedi királyi biztos munkálkodott s buzdította a romba dőlt s szörnyű nyomorba süllyedt város lakóit, hogy a szebb jövő, a boldogabb kor nem sokáig várat magára.

Tisza Lajos gróf akaraterejéről, munkaképességéről, teremtő szelleméről legjobban Szeged pompás utcái tanúskodnak s aki manapság lemegy az Alföld e nagy városába, örömmel fogja tapasztalni, hogy a királyi jóvendülés beteljesedett.

A munka igen nehéz és fáradságos volt, mert nemcsak házakat és gátakat kellett építenie, nemcsak a város külső képét kellett átalakítani, hanem annak belsejét is, a lakosság szellemét is.

Tisza Lajos gróf tetőtől-talpig igaz magyar volt és tetőtől-talpig modern európai ember s olyan várost is akart építeni, amely épp oly magyar, amily modern s európai színvonalú.

A diszes, nagyvárosias házsorok között igazi nagyvárosi polgári életet akart meghonosítani, a magasabbrendű magyar művelődésnek egy új melegágyat akart teremteni. Sok megcsontosított előítéletet, sok hagyományos szokást kellett leküzdenie, míg határozott akaratát, erős egyéniségét e tekintetben is érvényre juttatta. Gáncs és gúny épp oly kevéssé tántorította vissza, mint a közöny s a rejtett ellenállás. A nyilvánosság harcaiban megedzett férfiként állott a bírálat elé, annak tudatában, hogy munkájának csak egy valóban bivatott bírója van: az eredmény. És Szeged népének bírálatképpen áll most ércszobrára, melyet a halás elismerés állított fel a polgárság filléreiből.

A szoborhoz szomorú emlék is fűződik. E mű *Fadrusz János*-nak legutolsó alkotása. Hogy mit vesztettünk benne, fájdalmasan tapasztalhatjuk Tisza Lajos gróf szobrán, egyik legreprezentatívabb alkotásán.

JÓKAI ÍRÓI EGYÉNISÉGE.*

Irta Solymossy Sándor dr.

1

Egyes nemzetek nagy férfiak iránt a köteles tiszteleten kívül nem viseltetnek egyforma érzséssel. — Némelyiket féltő csodálattal szemléli hazája, mint valami nem közénk való, túlvilági lényt; elismeri nagyságát, tisztelettel, sőt hódolattal nyilatkozik róla mindenki, de a szívek mélyén meleg rokonszenv helyett iránta szinte *tartózkodás* lappang: ilyen nagyság nálunk Kölcsey Ferenc, Széchenyi, Arany és Madách. — Mások rideg méltóságukban megközelíthetetlenek; a tömeg tapsait kerülik, szinte élvezettel dolgoznak saját népszerűségük lerontásán; visszavonult, hideg magaslatról tekintenek alá; az ilyen férfi a független, magányos ember nagy erejével megy a maga útján előre, de akkor sem lefelé törekszik, hanem egyre magasabbra; ilyenek vehetjük Kemény Zsigmondot, Eötvöst, a 40-es évek két Dessewffyét, legújabbán a politikus Szilágyi Dezsőt.

Végre vannak olyanok, kiknek neve említésére önkénytelen megnyílik a nemzet szíve: a becézett kedvencek, az aranyos emberek. — Ezeknek más veszedelmük szokott lenni; érzik ugyanis a körülrajongást, a rokonszenves vonzódás ezer nyilatkozatát s fél úton a közönség elé mennek. Keresik, sőt hajhásszák a népszerűséget és vele saját kiválóságukat rontják meg: ilyen volt Vas Gereben, Csokonai, Lisznyai Kálmán, Beöthy Laci az idősbik!

Jókai Mór is az utóbbiak közé való, de az a ritka ember, ki e sors ösvényeit ki tudta kerülni. Senkit úgy nem szeretett a nemzet, mint e nagy fiát. Majd 60 éves írói pályája alatt e zavartalan kedveltségbe örömecepp nem vegyült és még sem lett soha következtelen magához. A tömeg közepes izlésének nem kereste kegyeit, magaslatáról le nem szállt, hanem ahelyett az önkénytelen vonzódás a közönséget emelte fel hozzá.

Valami olyan kellemes harmoniát érzett ki belőle minden olvasója, ami lebilincselte. Magarsága a legtisztább, legtörölmetszettebb, tudása óriási kört ölelt fel, szíve a legjobb, legérzékenyebb és legnemesebb szív, amely írásait is mintegy átmelegíti; képzelete pedig csapongó szárnyalású, melynek merész röptét a nemzet szédelegve nézte.

Igazi képet írói mivoltáról csak úgy alkothattunk magunknak, ha alaptulajdonságainak megnyilatkozását egyenkint vesszük sorra. Vizsgáljuk és méltassuk 1) egyéni tulajdonait, 2) írói kvalitását. — Minden ember jellemének alapvető eleme: az *érzelmi világa és gondolkodás módja*. —

* A szerző e méltatást a budapesti Felső Építő Ipariskolának 1904 június elején tartott «Jókai emlékünnepélyére» írta s mint az intézet keretében fennálló Önképzőkör *tanárelnöke* olvasta fel. A jellemzés és Jókai írói munkásságának ismertetése az ifjuság számára készülvén, lapunk olvasóit bizonyára érdekelni fogja.

Vas Gereben

Vas G.

Jókai érzelmi világa ideális, tiszta erkölcsű. Lelkesedik mindenért, ami nagy, szép, nemes és áldásos. Emiatt regényhősei szinte mintaképei az emberi tökéletességnek. Amely alakot képzeletében megteremt s akit aztán a kalandok és viszontagságok sorozatán végig kísér, bizonyos szeretettel övezi körül, vonzódik hozzá maga az író is s így ez alakok egyre növekszenek szemünk előtt: némelyik bizony tulságig is, annyira, hogy az emberi mértéket felülmúlja, szinte a valószí-

nüisége, hihetősége van kockára téve. Ilyen pl. Berend Iván a «Fekete gyémántok» zseniális bányamérnöke, Kárpáthy Zoltán a nagy eszmékért lelkesülő, tökéletes ifjú mágnás, Napoleon ösém az «Élet komédiásai» főhőse, a társadalmi életnek ez az ezermestere, a Baradlay fiúk a «Köszívű ember fiai»-ban, stb. — De ha ez fogatkozás, mégis örök hálával kell érte tartoznunk Jókainak, mert e művek ép ezen tulajdonságuk miatt remek *ifjusági olvasmányok*. Amint

a franciák ifjú nemzedékét Jules Verne tanítja meg fantasztikus regényeiben erős lélekre, kitarásra, kötelességtudásra s az élet számtalan nehézségére és megfontolásra, okos viselkedésre, ép úgy meríthet örök időkre szóló lelki kincseket a magyar ifjú Jókai férfi hőseiből, a kiket ha el nem ér is, tőlük csak jót, nemeset, derék egyenest s a nagy eszmékhez való hű ragaszkodást tanulhat. — Nekünk, mint kis nemzetnek, nagyon fontos dolog, hogy szülőtteink már zsenge koruktól fogva jó hazafiérzésben nőjenek fel! hogy megszeresse a magyar ezt az évezredes földet, annak történeti hagyományait és szeresse, támogassa egymást testvéri érzéssel minden olyan tettében, amely a hazának is hasznos.

De Jókai nemcsak főhőseit szereti. Fölmelegszik a lelke, mikor a *magyar földről, magyar népről* beszél. Felejthetetlen tájleírásai mintegy bűvös kaleidoszkópban vonulnak el az olvasó szemei előtt. Petőfi csak a puszta rónaságnak leste el szépségeit, Jókai megörökíti Erdély vadregényes hegyvidékét, a Duna és Dráva ember-nem-jarta mocsárvilágát («Erdély aranykora»), a Balaton és környékét («Arany ember»), a Hortobágyot («Sárga rózsa») s a Bükk hegység erdőszórús, csöndes völgyeit («Politikai divatok» és «Lenci fráter»-ben), úgy hogy azok kitörülhetetlenül s a maguk költői vonzóságukban vésődnek be az olvasó emlékezetébe. A fajmagyar föld népét sem rajzolta senki előtte annyi szeretettel s annyi igazsággal. Parasztjaiban fölismerhető az ősmagyar jellemvonás minden előnye és hátránya. Büszke, méltóságos, lassú, okos faj, amelynek férfiasága megrendíthetetlen; de hirtelen haragú, mindamellett haragjában is nyílt, őszinte ellenség, aki nem az ellenfél tönkretevésére törekszik, hanem arra, hogy kitűnjék, ki kettőjük közül a derekabbik. Szegény legény alakjai, vérbéli csikósai, számadó gulyásai életől duzzadó, erős alakok; aki közülök gyöngé, az ravasz furanggal pótolja fogyatékoságát, ilyenek a cigányok, falusi kisbírók, mesterinasok, stb. — A magyar földnek és népnek illetően feltüntetése sokban hozzájárult ahhoz, hogy az olvasó-közönség, mely az életből nem igen ismeri e két fontos tényezőt, Jókaiól megtanulta őket becsülni és szeretni. Arany-szívének ragaszkodását átültetve az olvasóba, egész országra kiterjesztette a szoros összetartozás érzését.

Ami egyéni jellemének másik alkotó elemét: *eszel, gondolkodását* illeti, az már nem annyira szeretetet ébreszt, mint csodálatot kelt. A tudásnak, ismeretnek olyan tárháza van kötetének hosszú sorozatában letéve, szinte kételkednünk kell annak lehetőségében, hogy egyes ember ennyi ismeretet gyűjteni, ily sokoldalú és alapos értesülést szerezni miként volt képes. Regényeiben a nagyvilági élet számtalan foglalkozása, életpályája fel van tüntetve. «Fekete gyémántokban» a bányászvilág és nagy arányú pénzügyi vállalatok kezelés módja, «Uj földesúrban» a

a mezőgazda-élet, «Enyém, tied, övében» a mánás társadalom, «Sárga rózsában» a hortobágyi pásztorélet, «Lélekidomárban» a párizsi utcai forradalom, «Kalóz királyban» a tengerészviszontagságok, «Rab Rábyban» a II. József korabeli megyei élet, «Szabadság a hó alatt» c. regényében az orosz nihilizmus és a szibériai rabok élete, «Fehér rózsában» a konstantinápolyi törökség társadalma s mindez megdöbbentő tárgyiassággal, a hiteles és bő értesülések meggyőző erejével előadva, mindenesetre oly tudáshalmaz, mely pártját ritkítja. De még bővül és szemkápázta-tovább lesz a tárgykör, ha sorra végig tekintjük a hazai történelemből merített műveit. Nem számítjuk ide a magyar őstörténelem idejében játszó regényeit: «Bályányosvárt», — a «Damo-kosokat», — és csupán a mohácsi vész után való korból merítettek: «Fráter György»-ben Buda elvesztését és Erdély különszakadását tárgyalja 1542-ben, — «Erdély aranykorában» és a folytatását képező «Törökvilág Magyarországon» címűekben igazi történelmi mélybelátással és tárgyismerettel jellemzi a régi erdélyi nemesvilág társadalmát, ünnepeit, harcait, mindennapos vérbéli életét, vele szemben a török és bégek fényes vándorudvarait; egyik legszebben írt fejezete az a regénykezdő rész, melyben Zrínyi a költő drávénti vadkan vadászatát és szerencsétlen halálát írja le. (Folyt. köv.)

VAS GEREBEN.

Képünkhez.

Vas Gereben családi nevén Radákovics József, Fügeden született 1823-ban. Az irodalomtörténet mostoha gyermeke volt egész napjainkig, míg azután újabban néhány lelkes író figyelme feléje fordult s kutatni kezdték élete körülményeit, irodalmi sikereinek hatását, művei alakjait s mindazt ami Vas Gerebent jellemzi. Múlt héten születésnapját is emléktáblával jelölték meg az Irodalmi Szövetség szép ünnepély keretében.

A föld népét s annak életéből vett apróbb eseményeket írta meg humorosan, szép magyarsággal. Ő is sok ideig a nép között forgott, s mivel tanulni nem akart, gazdatiszt lett belőle. Szülei, akik meglehetősen szegény emberek voltak (a fügedi ispánság a gyöngébb uradalmi hivatalok közé tartozhatott) tetemes áldozattal Veszprémben és Pécsen iskoláztatták. Anyja vallásos asszony, papnak, apja gazdának szánta. Magának nem volt hajlama egyik pályára sem, hol orvosdoktor, hol ügyvéd szeretett volna lenni. Váratlanul aztán vége szakadt mind — e tervelgetéseknek. Rossz tanulás, fegyelmetlenség miatt kiesapták az iskolából. Most már mehetett haza az uradalmi tisztartó mellé írónak. *A tisztartó úr lábnymai* című elbeszélésében tisztartóját oly sikerrel figurázta ki, hogy ott kellett hagyni hivatalát, sőt apját is nyugalomba küldték.

Azután megfordult Győrött, Pápán, Buda-

pesten, majd megszerezte az ügyvédi oklevelét is, de éppúgy, mint Vörösmarty ő sem folytatott gyakorlatot; teljesen az irodalomnak szentelte életét. Korán, 45 éves korában halt meg Bécsben. Ott nyugodott 17 évig a bécs-währingi temetőben, míg azután 1885 hazahozatták Magyarországra s egykori jóembere, Deák Ferenc mellé helyezték el örök nyugalomra.

Nem volt nagy író, de magyar volt testestől lelkestől. Regényei, elbeszélései mind a magyar életből veszik tárgyukat s különösen magyar zamató stílusával válik ki kortársai közül. Regényei azonban nem mindig kifogástalanok s igen helyesen jegyezte meg egyik bírálója róla, hogy Vas Gerebenről is elmondhatjuk azt amit Taine elmondott Dickensről: «Rajzokkal kezdett pályádat, regényeid sem egyebek, mint összefoltozott rajzok.» Szigorú ítélet, de fején találja a szöveget.

Mai számunkban bemutatjuk Vas Gereben arcképét.

II. Rákóczi Ferenc a francia udvarban.*

(Részlet a «Vallomások»-ból.)

Reggeli nyolc órától kezdve a királlyal vagy Franciaország maréchaljaival, vagy a fő-tisztekkel, vagy az udvar előkelőivel, kik az udvari ügyekben jártasak, éltebb korúak és szokásaikban és társalgásaikban igen kellemesek voltak, társalogtam egész tíz óráig.

Ekkor hallgattam a király misét, akihez is inkább a jó egyetértés kedvéért csatlakoztam, mint a Te kedvéért, ó üdvösséges áldozat és lelke jutalma. Miután innét visszatértünk, vagy egyik vagy másik barátom látogatására mentem, akinél többen gyülekeztünk össze, és majd katonai, majd politikai, máskor fizikai kérdéseket vitattunk meg úgy ebédig, amelyet tetszése szerint költhetett el mindenki, vagy nagy társaságban; vagy barátainak szűk körében. Ezt estefelé nagy kártyázás vagy a királyi vérből származott hercegnőnél tett udvarias látogatás követte. Ezen napok közé közbevetőleg szarvasvadászatra mentem a toulousei gróffal, a királynak fiával, mivel minden héten kétszer, meghatározott napokon, Rambouillet várába rándultunk ki. Ezt a herceget ugyanis igen szerettem; erősítőleg hatott barátságunkra a szokásainkból és hajlamainkból fakadó természetes rokonszenv is. Nem uralkodott rajta semmiféle szenvedély, csodálatra méltó volt lelkének nemessége és fénye; ítéletében mély és biztos volt, ügyeinek elintézésében a természetességet követte, hajlandó volt mindenkivel jót tenni, de ártani senkinek sem, és ezért gyengéden szerette őt a király és az egész udvar. Közbe estek a király magán sétái és vadászatai, amelyeken ő egyedül, igen kevés tisztjének

kisérétében szokott foglyokra és fánokra lövöldözni. Ezekre a vadászatokra én is megjelenhettem. Elmúlt a tél, elmúltak a husvétünnep. Ekkor a kellemes marlyi kertbe mentünk át a király által kiválasztott urak és hölgyek társaságában.

Mindaz, ami a téli idő unalmának megelőzésére Versaillesben történt, nagyobb kellemességgel megismétlődött Marlyban, ahol minden édes bizalmasságot lehel. A király által meghívott mindkét nehéz tartozó személyek mind előkelők és mély erkölcsűek voltak, kikhez fiatal és igen bájos nők is csatlakoztak férjeikkel együtt. Aki nem volt meghíva, nem jöhetett el; aki ismeretlen, vagy külföldi volt, az nem mert megjeleni. Maga a cselédség is kisszámú volt, s a kertben köralakúlag ügyesen elszórt házak az egész kertet egy várossá alakították, amelyben a király palotája majdnem a középen volt. Megvetették a kocsikat és a szolgáltnak kíséretét. A már öreg királyt, aki legtöbbször kerekében járó toloszéken ült, sétájában gyalog követték az urak és hölgyek, s midőn ő visszavonult belső magányába, amazok egy roppant nagy terembe gyűltek össze, mely az épület közepén állott, s itt a királyi szolgák csodálatra méltó udvarias-sággal, hűséggel és szerénységgel szolgáltak ki mindenkit. Nem hiányzott itt semmi, bármit is kérték, akár a lélek szórakoztatására, akár a test felüdítésére. Körben el voltak helyezve a kártyázásra szolgáló játékasztalok, melyeket nézők vettek körül, mi igen változatos látványt alkotott. A közepén egy nagy kerek asztal volt, mely körül a nézők hármassal gyűrűje csoportosult; ezt az asztalt a szerencsejátékokban nagy pénzüsszeget kockázatók használták. Némelyek sakkjátékban, mások billiárdban lették gyönyörűségüket egészen tíz óráig, amíg a király vacsorált s így mindenki eltávozott és az éjjelt vagy átaludta, vagy átjatszotta, vagy lakmározásokkal töltötte el, vagy nagyobb társasággal a kertben sétált. Így teltek a hétköznapok a király vagy a hercegeknek állandó vadászatával. Ünnepeken és vasárnapokon, amikor misét is hallgattam, a toulousei gróffal magunkban vadászgattunk és a vártól alig egy óra járásra fekvő, a Szajna igen bájos partján álló házacskájában fényes lakomát ültünk, nővéreink, Bourbon hercegnőnek, leányainak s több más közös barátainak társaságában. De mindez még sem elégített ki, nyugodt nem tudtam lenni. A király Mindenszentek ünnepére visszatért Versaillesba, az ünnepet követő napon pedig Marlyba mentünk, ahol a megismételt vadászatok és a többi szórakozások könnyítettek meg egész november hónapban tartózkodó helyünk kellemetlenségeit.

Az esztendőt azután az adventi és karácsonyi ünnepek ajtatatoskodásával fejeztük be s az újat ugyanott kezdtük el. Ez évben én is áttemtem lakásomat a Párizs közelében fekvő Passy nevű faluból a Versailles mellett levő Clagny várába, hogy a királynak jóindulatát és az udvarnak barátságát könnyebben ápolhassam.

* Mutatvány Rákóczi Ferenc latin nyelven írt «Vallomások» című művéből «Magyar Könyvtár» 381. szám.

Clagny várában, ahol a szokottnál tovább időztem, imádságokat irtam és a Szentírást olvasgattam, mert már felhagytam a világi elbeszélések olvasásával, a szent mise áldozaton naponként kezdtem megjeleni. Felhasználtam ugyanis házi kápolnám előnyeit és arra határoztam el magam, hogy vallásos szokás szerint meg fogom tartani a negyvennapos böjtöt, amelyet már számos éven keresztül azon ürügy alatt hanyagoltam el, hogy egészségem fentartásához szükséges a húsevés.

A beállott tavaszt a király Marlyba vitte, hova engem is elvitt magával útjártnak. Kedves volt előtte az a beszélgetés, melyet a teljes kísérettel megtett reggeli és délelőtti sétákon szokásból velem kegyesen folytatott, s miután igen nagy gyönyörűséget szerzett neki a vadászat, engem állandóan ezzel foglalt el.

A tavasz májusi szépségét Berry herceg, a király unokájának közbejött halála miatti gyász zavarta meg. Az ő rövid betegsége, melyet hirtelen követett a halál, jobban megzavarta a király kedélyét, mint mutatni akarta. Miután azonban a temetés a szokott módon megtörtént, újból visszatértek a megszokott vadászatokra. Így minden a maga megszokott útján haladt egész pünkösdig, mely ünnepet Versaillesban ülte meg a király, s utána vadászat kedvéért fiához, a toulousei grófhoz, látogatott el nyolc napra. Innen Marlyba tért vissza; aztán egy hónapi időzés után, ha nem csalódom, augusztus havában, Fontainebleauban mentünk. A király azt akarta, hogy mindenütt vele legyenek.

Valamelyik ünnepnap a Bourbon hercegnek és hercegnőknek az az ötletük támadt, hogy látogassuk meg a karmelita szerzeteseknek celláit, melyek a szomszédságban voltak és az én jelenlétemet is óhajtották. Erre szívesen állottam rá s talán ez az út, melyre csak világias indok, de nem ájtatosság vitt, szerezte meg számomra irgalmadnak sugarát. A templomba ugyanis az esti könyörgés után léptem be; midőn azt láttam, hogy legszentebb tested nyilvános imádságra van kitéve, megvettem a gúnyt, s térdre borultam, s mélyebben elmerültem imámba; így visszamaradtam a többtől, és midőn kiléptem, valóban éreztem a magányosságnak nem tudom milyen kellemességét, melyben gyönyörködtem.

A szent atyák nyugalmát és békés életét dicsértem, irigyeltem, dicsőítettem, s azt mondtam, hogy én is képes volnék hasonló életmódot folytatni: a többiek erre kikacagtak. Tréfás és élcelődő gúnnyal tárgyalták a téged megillető lerótt módját imádkozásomnak, de midőn azt feleltem nekik: ha illik az, hogy az alattvaló ilyen legyen király jelenlétében, miért ne illenék a teremtménynek teremtményével szemben? — észrevettem, hogy válaszom hatással volt reájuk.

Ezután megszokott életmódomat kezdtem folytatni itt is; majd pedig a királynak Marlyba való visszatérte után egészen az adventi ájtatosságig is. Az advent tartalma alatt jelen voltam a király előtt tartott egyházi beszédeken és a Te kegyed

által a prédikációknak nagyobb eredményét éreztem, s gyakrabban kezdtem Rólad és az én egykedvű életemről gondolkodni. Visszatért emlékezetembe az olykor ifjú koromban belém csepegtetett vágy a magányosság után, amelyre nem annyira az örök üdv, mint inkább a nyugalom szeretete vonzott. Te is, ó örök bölcsesség, vágyat gerjesztettél bennem, hogy a nagyhetet valamely magányos helyen, komoly ájtatossággal, töltssem el titkon, az udvartól is távol, úgy hogy még barátaim se tudják; azt akartam, hogy még csak ne is sejtse senki félrevonulásomnak helyét.

Midőn mindezt megforgattam elmémben, eszembe jutott a kamalduli atyák remetesége, amelyről én esodás véletlen útján értesültem még a fontainebleaui út előtt. Clagnyban épen szobából léptem ki, hogy kocsimra üljek, hogy a királynak Marlyban tartott vadászatára elmenjek, amidőn a vár lépcsőjén egy baráttal találkoztam, ki egy írott kérvényt nyújtott át nekem. Midőn ennek tartalmát szokásom szerint átfutottam, megismertem nevérol és az irás mellé csatolt bizonyítványokból, hogy ez a férfi valamikor francia ezredemben tüzérszázados volt. A dolog újdonságán elámúltam és midőn életének fordulópontja után tudakozódtam azon időtől fogva, hogy helyzetében e változás állott be, elmondta, hogy ő kegyelmed fényének hirtelen ráesett világosságától megérintve, eddig folytatott bűnös életét elhagyta. Flandriában valami kolostorba lépett, ahonnan kicsiny atyai örökségének eladására tért vissza hazájába; végre keresztülvitte elhatározását s Angoumois-megyében egy másik rendházba lépett, olyanba, amelyben csak három testvér lakott. Mivel azonban ez a kolostor véletlenségből leégett, most arra határozta el magát, hogy a kamalduli szerzetbe fog lépni és életét e rend szabályainak fogja alávetni; azért arra kér engem, hogy az atyáknak ajánlólevelet írjak. Ezt én nemcsak megírtam, (mire őt tényleg bevették), hanem az atyák kolostoráról is tudakozódtam. A rendet már azelőtt is ismertem és becsültem, de később e dolgokat átadtam a feledésnek; s Te épen akkor hívtad fel rá figyelmemet, ó örök jószág, amikor szükségem volt reá. Ezért előre küldtem oda egy nem eléggé ismert magyar embert, kit a király jótéteményei tartottak el számos éven keresztül, aki néha udvaromban barátait szokta meglátogatni és akit jóéletű embernek tartottak. Megesküdött arra, hogy a rendfőnököt kivéve senkinek sem árulja el titkomat, s hogy az atyáktól cellát és ételmet kér. Szerdától kezdve ugyanis három napot akartam ott tölteni, úgy hogy az atyák szokásának és rendjének teljesen alávettem magam.

Így vadászat ürügye alatt, csak egy szolga kíséretében utazószekéren eltávoztam és valóban a Te különös gondviselésedtől vezérelve megérkeztem abba a boldog magányba, amely iránt akkor oly különös szeretetet öntöttél lelkembe. Te jobban tudod mint én, Uram, hogyan hasz-

náltam fel azt a három napot; de én is tudom és dicsérlek Téged mindörökké, hogy azon időtől fogva felszabadítottál engem mindenféle csúfságoktól és megtisztítottad lelkiismeretemet és engem más emberré kezdte átalakítani.

Fordította
Kajlós Imre.

Idegen irodalmak nagyjai.

Irta Tonelli Sándor.

Molière. (1622—1673.)

A francia irodalom aranykorában, XIV. Lajos idejében különösen két író emelkedik ki, mint az emberi természet nagy ismerője, festője: Racine és Molière. Mindkettő a színpad számára dolgozott. Míg azonban Racine a nagy, fenséges, nemes szenvedélyeket veszi tollára, Molière a bűnöket, az emberi gyarlóságokat, a hibákat örökíti meg. És ha nem is jobb, de mindenestre tágabb mezeje volt, mint Racinenak, a tárgyak sokkal nagyobb számban és változatoságban jelentek meg előtte. Ő csak megragadta és feldolgozta őket. Egészen a színpad embere volt, amit megírt, rögtön elő is adta s színpadának deszkáiról szemtől-szembe gúnyolta korának félszégeit, hibáit.

1622-ben született Párisban, mint egy egyszerű kárpitos mester gyermeke. Családi neve Jean-Jacques Poquelin volt, melyet azonban színész korában a Molière névvel cserélt fel. Jó nevelésben részesült, a jezsuiták klermonti kollégiumát látogatta, tanult bölcselést és jogot hallgatott az orleansi egyetemen. Azután otthagya a tudományos pályát, a színpadra lépett s mint színész és színigazgató beköborolta egész Franciaországot. 1658-ban az orleansi herceg pártfogása folytán Párisba került és társulata a király színészeinek címét nyerte. Nevének számos bohózat, átdolgozott darab révén, melyek azonban legnagyobbbrészt elvesztek, már ekkor országsherte ismeretesnek kellett lennie. Igazi működése azonban innen, állandó megtelepedésétől kezdődik.

Lehetetlen volna Molière összes darabjait felsorolnunk és méltatnunk, csak nagyjából lehet működését jellemeznünk. Első nagy sikert aratott vígjátéka, a *Póru jár negédesek* (Les Precieuses ridicules), a francia felsőbb körök elkörososult izlését ostorozza, amelyek már nem is beszéltek a közönséges francia nyelven, hanem kizárólag burkolt célszatokban és idézetekben. A *férjek iskolája* és a *nők iskolája* a ferde és egészséges nevelési rendszert állítja egymással szembe. Az általános tetszés, melyekben e darabok részesültek, arra bátorította Molièret, hogy az akkori francia társadalomnak egyik legnagyobb gyöngéjét, a színlelt jámborságot vigye a színpadra. Ezt cselekedte meg a *Tartuffe*-ban. Aristophanes óta ez volt az első hatalmas és

hatásos társadalmi vigjáték. Ellenségei öt éven át meg tudták akadályozni színrehozatalát, de mikor a színpadra került, akkor példátlan sikerrel negyvenszer adták egymásután. Csaknem minden darabjának tárgyát maga merítette az életből. Ilyen a *Georges Dandin*, a nem egymásnak való házastársak, az oktalan nagyra-vágyás szatirája, a *Misanthrope*, inkább képek összetétele, mint egységes színmű, mely azonban erős színekkel festi az udvarnál elharapódzott önzést, a *Tudós nők*, az asszonyok tudálékosságának kigúnyolása. Vannak nem eredeti, de teljesen átegyénített tárgyai is, mint a *Don Juan*, egy régi spanyol monda átdolgozása, a Plautus nyomán írt *Amphitryon* és *Aulularia* stb.

MOLIÈRE.

Legnagyobb tetszést azonban eredeti darabjai arattak, melyekben a francia főváros közönsége ráismert nem egy gyűlölt vagy megvetett alakra. Egyik ilyen darabjának, a *Képzelt beteg*-nek előadásánál, annyi diadalának helyén, a nyílt színpadon érte el a halál 1673 január 22-én.

Míg azonban ma Molièret a franciák irodalmuk egyik legnagyobb alakjának tartják s akkor is óriási népszerűségnek örvendett Páris közönsége előtt, íróársai és korának előkelői nem voltak ily véleménnyel róla. Lenéztek a «komédiás»-t, aki ki is merte őket gúnyolni. Páris első újsága, a *Gazette* színi tudósításaiban egyetlenségyszer sem említi a gyűlölt Molière nevet. Mások röpiratokban támadták meg darabjait, nyelvét s még a higgadt Bossuet is azt írta róla halála után, hogy olyan elvetemült ember, akivel nem érdemes foglalkozni. Mintha bizony a tehetséget, a lángszét, amelyet a nagyközönség bámúl és

esodál, néhány pellengérré állított alaknak, irigy vetélytársnak meg lehetne semmisíteni!

Molière kétségbevonhatatlanul a legnagyobb szellemek egyike, aki a maga nemében Shakespearevel állítható egy színvonalra. Nemcsak saját korának és nemzetének, hanem minden időknek és az egész emberiségnek nagy költője. Nemcsak első volt kortársai közül, aki a nevetéséget úgyszólván felfedezte és színpadra vitte, hanem minden sorába félre nem magyarázható, benső igazságot tudott belevinni. Mesterien egyesítette a szenvedélyek általánosságát a jellemek egyéni voltával. Alakjai mind egyéniek, jól megkülönböztethetők, fel lehet őket ezer ember között ismerni és egyúttal olyan típusok, melyek századokról-századokra élnek. És az életnek ez a megjelenítése nem egyszerű másolás; igazi költészet van benne. Molière személyei nem másolatok, hanem élő alakok. Minden pedig úgy jelenik meg előttünk, amint ő saját alkotó erejével formába önti, elébünk állítja. Úgyesen szőtt meséiben igazán cselekszenek a szereplők és nem mint bábok mozognak a színpadon.

Molièrenek minden művét a maga sajátos, derűltégében is bölcsészi világnézete ragyogja be. Olyan az ő derűltége, mint a déli nap, mely aranyos csillogással von be mindent, de itt-ott hagy árnyékos, sötét helyeket. Ezek a pontokon lép fel nála a keserűbb hangulat az emberi bűnök láttára. Hangja itt a legerősebb, itt jelentkezik nála a nevetésség, amely sebez, sötét ölni tud, itt lesz ő valósággal a gúnynak lírikusává. Itt legmélyebb megfigyelése is s talán nem maradt előtte elrejtve az emberi léleknek egyetlen rügjője sem. Mindezek pedig műveiben jutnak kifejezésre s őt az emberi lélek kicsinyes oldalainak legelső festőjévé avatják.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Budapesti Szemle májusi számából vettük át Vargha Gyula «Gyermekemlék» c. szép versét.

FEJTÖRŐ.

Rejtett név.

Igló, Öreg-Lak, Sopron, Temesvár, Veszprém. Ennek az öt városnévnek kezdőbetűiből egy hatodik város neve keresendő ki. (Popovits József.)

Földrajzi kérdés:

Melyik a Föld legnagyobb barlangja? Hol van és milyen hosszú? Hány csarnoka van? (Molnár Elek.)

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1904 július 3.

11. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Kettős számrejtvény: Arany János. Este van, este van, kiki nyugalomba. — Természetrizsi kérdés: Az imola. — Számtani kérdés: 23 az a szám. — Képrejtvény: Egy barát kevés, egy ellenség sok.

Helyesen fejtették meg: Julius Lipót, Licht Zoltán, Lőrincz Ferenc és Dezső, Hollósy Kornél, ifj. Golián Pál, Váczy Imre, ifj. Borsai Miklós, Szabó Gyula, Bezerédj Tóni, Patz Ferenc, Scholmásky Géza, Szőnyi Sándor, Goldmann József, Topscher Béla, Salamon Samu, Beer testvérek, Vértés Pál, Hegedűs Ferenc, Milutinovits Corinna, Kandel Imre, ifj. Kirner Vilmos, Markbreit Imre, Rosemberszky Ödön, Rötzer Ferenc, Havas Ernő, Kiss József, ifj. Kerner György, Szemző István, Weisz Sándor és Fülöp, Endrényi József.

A kitűzött könyvjutalmat (Gaal Mózes: Virág Palkó; díszk.) Vértés Pál főgimn. I. o. t., budapesti előfizetőnk (VII., Murányi-utca 41.) nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Több érdeklődőnek. Az «Uarda», mely olvasóinknak annyira tetszik, el fog a félév végéig tartani. Ezzel párhuzamosan más elbeszélést nem közölhetünk, mert lapunk terjedelme nem engedi meg, lévén helye a többi közlemények számára szükségünk. Emiatt hozunk az «Uarda»-ból a szokottnál hosszabb folytatásokat. Az általános érdeklődés eléggé tanuskodik arról, hogy választásunk helyes volt. — M. I. (Aszód). Intézkedtünk, hogy a lapot a vakáció két hónapjában az új címre küldje a kiadóhivatal. — T. G. (Versec). Kérdései olyanok, hogy azokra semminemű önképzőköri dolgozatban szüksége nem lehet, mivelhogy semmi összefüggésben sincs J. írói műveivel. A közlésben forgó J. életrajzokban a szükséges, főbb adatokat megtalálhatja. — H. F. 1. Bekötési táblákat az egész évfolyamhoz készített a kiadóhivatal. A bekötési táblának 1 kor. 60 fill. az ára, melyet előre kell a kiadóhivatalhoz beküldeni. 2. A Napról még lesz közleményünk.

A szünet alatt

minden tanuló kiegészíti rovar, növény és ásványgyűjteményét! Hasznos szolgálatot tesznek minden gyűjtőnek az alább felsorolt kézikönyvek, melyek útbaigazítást adnak miként kell céltudatosan gyűjteni, összeállítani és rendezni a gyűjteményt.

Rovargyűjtő. Irta Lejtényi Sándor. Ábrákkal. Ára kötve 1 kor.

Növénygyűjtő. Irta Lejtényi Sándor. Ábrákkal. Ára kötve 1 K.

Növényhatározó. Irta dr. Simonkai Lajos. A Magyarországon honos növények meghatározásához. Ára 1 kor. 80 fill.

Ásványhatározó. Irta Tőkés Lajos. Egyszerű fizikai és kémiai kísérletek alapján. 42 ábrával. Ára kötve 1 kor.

Kapható:

Lampel R. (Wodianer F. és fiai)

cs. és kir. udvari könyvkereskedésben

Budapest, VI. kerület, Andrásy-út 21. szám

és minden könyvkereskedésben.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

UARDA.

Történeti regény. Írta Ebers György. Az ifjúság számára átdolgozta Gaal Mózes. 14

— Ne kérdezd, — könyörgött Nemu, — nem szabad neked megmondanom. Bézára, a törpék védő istenére mondom, jobb, ha még nem tudod meg.

— Elég újságot hallottam ma, — viszonzá Katuti. — Menj Anihoz s ha neked sikerül Paakert egészen a kezébe adnod, akkor... akkor... mit is tudnék még elajándékozni... akkor én halás leszek s ha elértük célunkat, visszaadom neked a szabadságodat és gazdaggá teszlek.

Nemu megcsókolta Katuti ruháját s kérdésként:

— Mi legyen az a mi célunk?

— Tudod, hogy mire tör Ani, — viszonzá az özvegy. — én a magam számára csak egyet kívánok.

— Mit?

— Hogy Paakert lássam a Ména helyén.

— Akkor hát a mi kívánságunk egy, — mondá a törpe és eltávozott az oszlopcsarnokból.

Katuti utána nézett s magában mondá:

— Meg kell lennie; mert ha minden úgy marad, mint most vagyon s Ména haza jön, számonkéri tőlem... nem, nem, ennek nem szabad megtörténnie!

XX.

Megint a boszorkánynál.

Nemu a helytartóhoz sietett. Jó hosszú ideig tartott a titkos kihallgatás. A törpe elmondott mindent, amit Paakerről tudott, a nagy titokra vonatkozólag pedig kijelentette, hogy annak a

birtokában Hekt, az ő anyja vagyon s hajlandó Anival közölni, ha a Ramzesz-féle szabadságlevelet a számára újra kiállítják.

Ani mindenbe beleegyezett s a törpe elisietett, hogy minél előbb megvigye anyjának az örvendetes hírt, no meg hogy az eddig történekről is beszámoljon neki.

Gyalog kellett mennie, mert számára megdöglött, Katutitól pedig helyébe másikat nem kapott. Bizony nagyon elfáradt, mire anyja barlangjához érkezett.

Lekuporodott melléje.

— Tele vagy porral s alig tudsz szuszogni, talán csak nem jöttél gyalog?

— Szamaram megdöglött s pénzem nincs, hogy mást vegyek.

— Hm, így kezdődik a fényes jövő, melyről múltkor meséltél? — vihogott a boszorkány. — No, mi történt?

— Paaker megmentett minket — viszonzá a törpe — s most jövök a helytartótól. Titkos beszédem volt veled.

— Nos?

— Megújítatja a szabadságlevelet, ha kezébe adod Paakert.

— Jól van, jól. Szeretném, ha személyesen fáradna hozzám; természetesen álöltözetben; volna még —

— Nincs bátorsága s oktan dolog volna, ha ilyesmit tanácsolnék neki.

— Hm! — dörmögte a szipirtó, — lehet, hogy igazad van; no, majd meglátjuk... majd meglátjuk. Mi történt ezenkívül?

— A helytartó serege megverte az aethiöpokat. Gazdag zsákmánnyal közelednek Thébéhez.

— Azzal fogják a parthiveket összevárosolni, — dörmögte Hekt. — Helyes, helyes.